

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yinchoqlarning bola tarbiyasiga ta'siri

Влияние игрушек на обучение детей в дошкольных образовательных учреждениях.

The influence of toys on children's education in preschool educational institutions

JDPU, „Maktabgacha ta'lim metodikasi“ kafedrasida o'qituvchisi:

Qilichova Marhabo Xudayqulovna.

JDPU, „Maktabgacha ta'lim fakulteti“ 538-22-guruh talabasi:

O'ng'arova Gulshona Soat qizi.

Annotatsiya: Ushbu maqola o'yinchoqlarning bola tarbiyasida ahamiyati, o'yinchoqlarning bola kelajagiga ta'siri, o'yinchoq turlari va o'ginchoqlarga qo'yilgan gigenik talablar haqida boradi.

Аннотация: В данной статье речь идет о значении игрушек в воспитании детей, влиянии игрушек на будущее ребенка, видах игрушек и гигиенических требованиях к игрушкам.

Annotation: This article deals with the importance of toys in the upbringing of children, the impact of toys on the child's future, types of toys and hygiene requirements for toys.

Klit so'zlar: Sensor qobilyat, badiiy talab, ijobiy munosabat, milliy o'yinchoq, diqqatni rivojlantirish, sujetli-obrazli o'yinchoqlar.

Ключевые слова: Сенсорная способность, художественная потребность, позитивный настрой, национальная игрушка, развитие внимания, сюжетно-картинные игрушки.

Key words: Sensory ability, godly need, positive attitude, national game, development of attention, story-picture games.

Tarbiyachi ustoz bo'lishi uchun boshqalarning aql-idrokini o'stirish, ma'rifat ziyosidan bahramand qilish, haqiqiy vatanparvar, haqiqiy fuqaro etib yetishtirish

uchun, eng avvalo, tarbiyachining o'zi ana shunday yuksak talablarga javob berishi, ana shunday buyuk fazilatlarga ega bo'lishi kerak.

Islom Karimov.

Ko'pchilik bolalar o'yinlari xilma-xil o'yinchoqlardan foydalanish bilan bog'liq. O'yinchoq bola hayotining yo'ldoshi, uning quvonch manbaidir. U nafaqat o'yin quroli, balki bolalar o'yinida sherik, o'rtoq, kattalar qo'lida esa tarbiyaning muhim qurollaridan biridir. O'yinchoq o'yin yaratishda ishtirok etadi, bolaning o'ziga xos sherigi sifatida namoyon bo'ladi, uning shaxsiga katta ta'sir o'tkazadi. U bolaga shunchalik yaqinki, bola o'z o'yinchoqlarini sevadi, ularga bog'lanib qoladi, shu tufayli u o'zini atrofdagi hayotning to'laqonli a'zosi deb hisoblaydi.

O'yinchoqlarga qo'yiladigan talablar quyidagilarga bo'linadi:

Pedagogik talablar. O'yinchoq obrazi va mazmunining bola tarbiyasiga muvofiqligi, jamiyatimiz g'oyasi nuqtai nazariga mos kelishi, g'oyaviy jihatdan qimmatli bo'lishi pedagogik talabning muhim belgisi hisoblanadi. O'yinchoq bolada olijanob tuyg'ularni uyg'otishi, boshqa millat bolalari bilan do'stona munosabatlarni tarbiyalash, voqelikka nisbatan olijanob tuyg'ular uyg'otishi, ijobiy axloqiy tajriba to'plashga yordam berishi lozim.

Gigiyenik talablar. O'yinchoq qanday materialdan va rangdan tayyorlanganligi, bolaning hayotiga hech qanday xavf solmasligi, yaxshi tozalanishi mumkinligi asosiy talablardan hisoblanadi.

Badiiy talablar. Shakl, buyoq va bezaklarning har tomonlama uyg'unlashuvi, bir-birini rang va shakl jihatdan to'ldirib, ta'kidlab, o'yinchoqning badiiy ifodaliligini oshiradi. O'yinchoqlarning tuzilishi va bezalishi bolalarning turli yosh bosqichlarida idrok etish xususiyatlariga to'la mos kelmog'i lozim.

O'yinchoqlar quyidagi turlarga bo'linadi:

Syujetli-obrazli o'yinchoqlar syujetli-rolli o'yin uchun foydalaniladi. U bolalarda ijobiy xarakter qirralarini, muloyimlik, g'amxo'rlik, yordam berishga ehtiyoj, shuningdek kattalar mehnatiga hurmat va tengdoshlari bilan o'ynay olish malakalarini tarbiyalaydi.

Texnika o'yinchoqlari bolalarda texnikaga va texnika asboblari bo'lgan qiziqishni uyg'otib, ularni o'z o'yinlarida qo'llay olish imkonini yaratadi. Bolalarga texnikaga bevosita aloqasi bor buyumning (mashinalar, mexanizmlar, transport turlari, aloqa vositalari) tashqi ko'rinishi, obrazini va unga xos harakatlarini tanishtiruvchi texnik o'yinchoqlar yaqin turadi.

Qurish-yasash o'yinchoqlari bolalardagi qurish-yasash qobiliyatlarini rivojlantiradi hamda ijodkorlikka intilish uyg'otadi. Qurilish materiallari bilan o'ynaladigan o'yinchoqlarning asosiy 2 turi mavjud:

a) kublar, prizmalar, konuslar, piramida, slindrlar, plastinkalar, geometrik shakllar to'plami.

b) turli blok - devor, kolonka, tom, ark va boshqa arxitektura va qurilish materiallari. Mayda (stol o'yinlari uchun) va yirik (polda va maydonchada) o'ynashga mo'ljallangan bu qurilish materiallarining rangi har xil bo'lishi mumkin.

Didaktik o'yinchoqlarning asosini xalq o'yinchoqlari tashkil qiladi. Ular o'ynashda bola o'z-o'zini nazorat qiladi. Xilma-xil mozaykalar sensor qobiliyatlarini rivojlantiradi. Ulardagi o'yin vazifasi naqshlar, rasmlarni tanlash va joylashtirishdan iborat.

Harakatli o'yinlarga mo'ljallangan o'yinchoqlar: suv, qum bilan o'ynaladigan o'yinchoqlar, koptoklar, arg'imchilar, chambaraklar va boshqalar. Ularning asosiy vazifasi bolalarni jismoniy jihatdan tarbiyalashdir.

Musiqali va teatrlashtirilgan o'yinchoqlar bolalarning musiqaviy ohang va ritmni eshitish qobiliyatini o'stirishga yordam beradi. Katta yoshdagi bolalar ertaklarni sahnalashtiradilar.

Xulosa o'rnida aytganda, bolalarga o'yinchoq tanlashda ota-onalar e'tiborli bo'lishlari zarur. Bolalarga o'yinchoq tanlashda ularga qo'yiladigan talablarga alohida ahamiyat berish kerak. Albatta, bolalarning qiziqishlarini chetda qoldirmagan holda. O'yinchoqlar bolalarning kelajagiga katta ta'sir ko'rsatishini unutmaylik.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. F.Qodirova . “Maktabgacha pedagogika” Toshkent 2019-yil.
2. Muslimov N. “Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari” Toshkent 2015 y
3. Musurmonova O. “Umumiy pedagogika” Toshkent 2020-yil.
4. Qilichova, M. (2021). Maktabgacha ta’lim yoshidagi bolalarni jismoniy rivojlanishining o’ziga xosliklari. *Мақтабгача таълим журна́ли*, 3(Preschool education journal).
5. Qilichova, M. (2021). Maktabgacha ta’lim yoshidagi bolalarning rivojlanish yoshi va o’ziga xos xususiyatlari. *Мақтабгача таълим журна́ли*, 3(Preschool education journal).
6. Qilichova, M. X. (2021)Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning xorij davlatlaridagi ilg’or texnologiyalari. *Academic research in educational sciences*, 2(11), 739-746 bet. Qilichova, M. X. (2021). Ta’lim-tarbiya jarayoniga integratsion yondashuvning mazmuni. *Academic research in educational sciences*, 2(10), 917-921.